

Pastoor Wintersstraat te Riemst (gem. Riemst)

***Archeologisch vooronderzoek door middel van
proefsleuven***

E. Van de Velde, T. Deville
en S. Houbrechts

Opgraving

☐

Prospectie

☒

Vergunningsnummer:

2010/270

Datum aanvraag:

09/08/2010

Naam aanvrager:

VAN DE VELDE Ellen

Naam site:

Riemst, Pastoor Wintersstraat

1. Inhoudsopgave

1. Inhoudsopgave	3
2. Colofon	5
3. Administratieve gegevens	6
3.1. Onderzoeksgegevens	6
3.2. Locatiegegevens	6
4. Inleiding	7
4.1. Onderzoekskader	7
4.2. Ligging	9
4.3. Onderzoeksteam	10
4.4. Dankwoord	10
4.5. Veldonderzoek	11
4.6. Uitwerking en rapportage	12
5. Resultaten Veldonderzoek	13
5.1. Bodemopbouw	13
5.2. Sporen en structuren	15
5.3. Vondsten	19
6. Conclusie	22
6.1. Inleiding	22
6.2. Beantwoording onderzoeksvragen	22
7. Aanbevelingen	24
8. Bibliografie	25
9. Afkortingen en begrippen	26
9.1 Begrippen	26
9.2. Afkortingen	26

10. CD-ROM 27**Bijlagen**

Bijlage 1:	Allesporenkaart met aanduiding van de toekomstige bouwblokken
Bijlage 2:	Werkputten
Bijlage 3:	Profielen en coupes
Bijlage 4:	Sporenlijst
Bijlage 5:	Vondstenlijst
Bijlage 6:	Advieskaart

2. Colofon

Condor Rapporten 25

Pastoor Wintersstraat, Gemeente Riemst
Archeologisch vooronderzoek door middel van proefsleuven

Auteurs: E. Van de Velde, T. Deville & Sara Houbrechts
In opdracht van: dhr. J. Neven
Foto's en tekeningen: Condor Archaeological Research, tenzij anders vermeld

Condor Archaeological Research, Bilzen, augustus 2010.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Condor Archaeological Research

Martenslindestraat 29,

3740 BILZEN

Tel 0032 (0)498 59 38 89

E-mail: info@condorarch.be

www.condorarch.be

3. Administratieve gegevens

3.1. Onderzoeksgegevens

Datum veldwerk:	18-08-2010 en 23-08-2010
Uitvoerder:	Condor Archaeological Research
Condor Rapporten:	25
Opdrachtgever:	Dhr. J. Neven
Contactpersoon:	Dhr. J. Neven Bergstraat 6 3730 Hoeselt
Onderzoeksvorm:	Prospectie met ingreep in de bodem
Vergunningsnummer:	2010/270 en 2010/270(2)
Naam aanvrager:	Ellen Van de Velde
Naam site:	Riemst, Pastoor Wintersstraat
Bevoegd gezag:	Ruimte en Erfgoed, afdeling Limburg

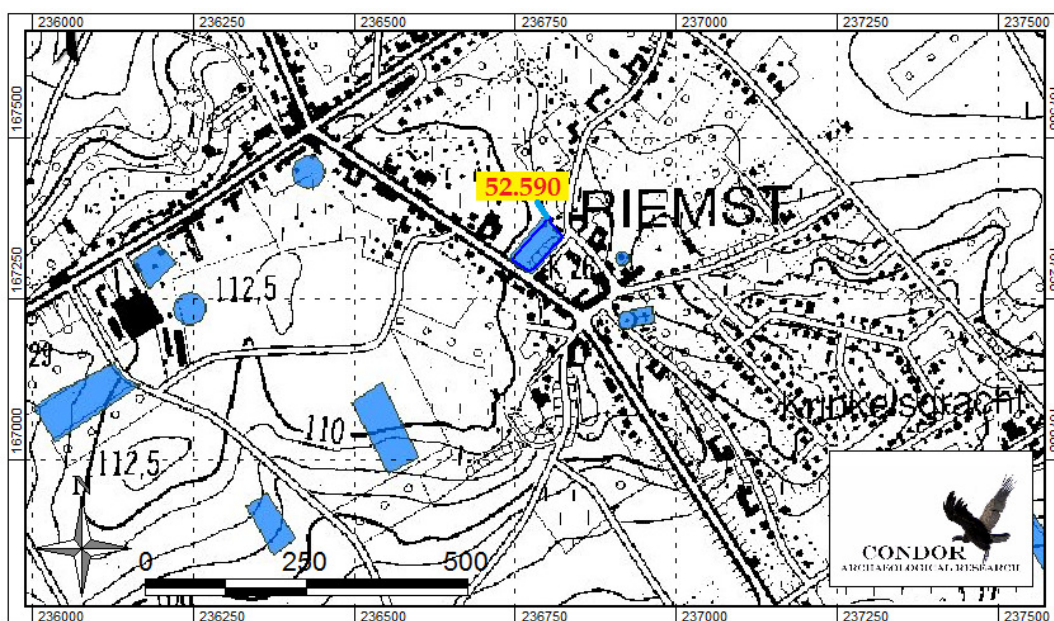
3.2. Locatiegegevens

Provincie:	Limburg
Gemeente:	Riemst
Plaats:	Riemst
Toponiem:	Pastoor Wintersstraat
Kadastrale gegevens:	Afdeling: 1 Sectie: A Nrs.: 333G2, 333H2 en 333K2
Kaartblad:	/

4. Inleiding

4.1. Onderzoekskader

Op woensdag 18 augustus 2010 en maandag 23 augustus 2010 heeft Condor Archaeological Research in opdracht van dhr. J. Neven een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Pastoor Wintersstraat te Riemst, provincie Limburg. Het onderzoek vond plaats naar aanleiding van de toekomstige realisatie van drie woningen. In de omgeving zijn verschillende archeologische vondsten bekend die voornamelijk uit de Romeinse periode dateren. Door de aanwezigheid van archeologische vondsten binnen het plangebied (afbeelding 1, CAI inventarisnummer 52.590) of een vindplaats binnen het plangebied behoort tot de mogelijkheden. Bij de realisatie van de nieuwbouw en de daarmee samenhangende bodemversturende werkzaamheden bestaat er een reële kans dat het aanwezige bodemarchief wordt vergraven.

Afbeelding 1: Uitsnede van het CAI met daarop inventarisnummer 52.590, tevens het huidige plangebied.

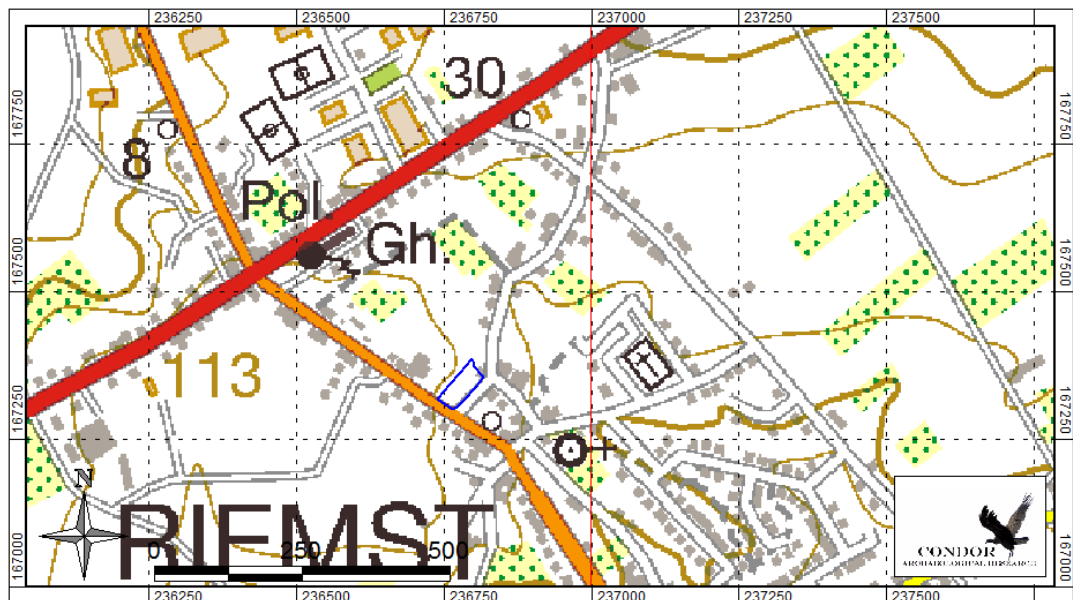
Het doel van het proefsleuvenonderzoek is om alle eventueel aanwezige archeologische resten te lokaliseren en te documenteren. Op basis hiervan wordt, indien de resultaten positief zijn, een op te graven zone afgebakend. In het voorliggend rapport worden de resultaten van het onderzoek beschreven. Op basis hiervan worden aanbevelingen gedaan voor een eventueel vervolgonderzoek.

De volgende onderzoeksvragen zijn opgesteld, die beantwoord dienen te worden op basis van het veldwerk:

- Zijn er al dan niet bekende archeologische waarden aanwezig en waar zijn deze gelokaliseerd?
- Op welke diepte bevinden zich deze waarden?
- Wat is de aard, omvang en datering van de resten?
- In hoeverre worden eventuele archeologische resten bedreigt door de voorgenomen bodemingreep?

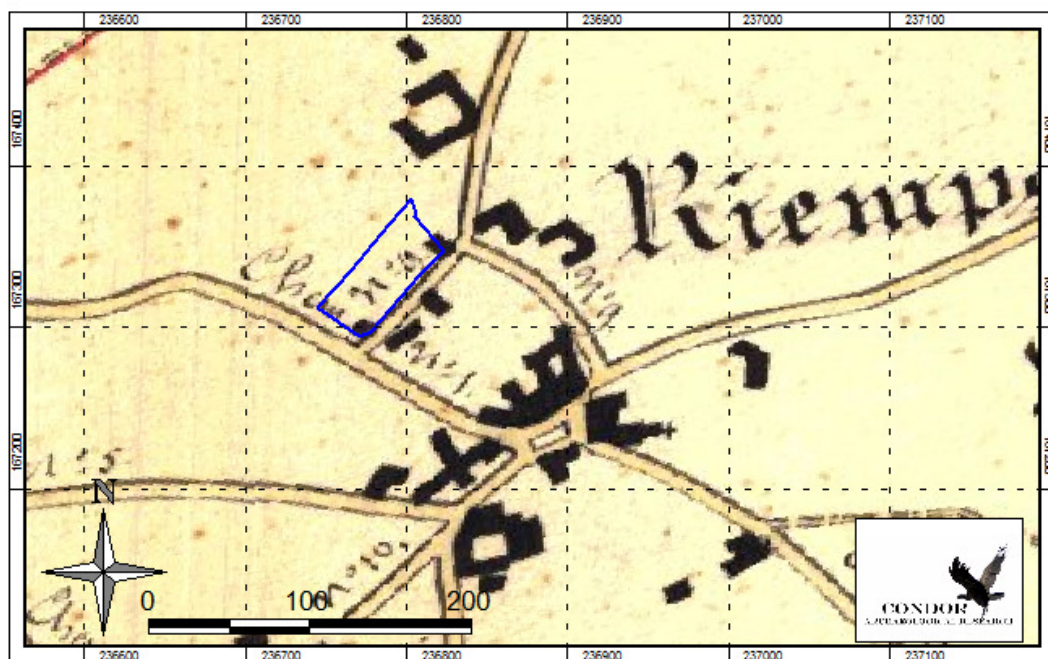
4.2. Ligging

Het plangebied is gelegen aan de Pastoor Wintersstraat te Riemst, ten noordwesten van de huidige dorpskern (afbeelding 2). Tot voor kort was het terrein in gebruik als akker. Met het blote oog kan een duidelijk hoogteverschil worden waargenomen binnen het plangebied en ten opzichte van de omgeving. Het plangebied loopt af naar het zuidoosten en het zuidwesten met het noordwesten als hoogste deel. De Pastoor Wintersstraat ten zuidoosten van het plangebied ligt meteen een heel stuk lager. Vermoedelijk was dit een holle weg. De straat zelf is reeds aanwezig op de Atlas van de Buurtwegen uit de 19^e eeuw (afbeelding 3).

Afbeelding 2: Topografische kaart van het plangebied (blauwe omlijning) en omgeving¹.

¹ NGI, 2008.

Afbeelding 3: Atlas van de buurtwegen waarop het plangebied met een blauwe kader is aangeduid.

4.3. Onderzoeksteam

Het onderzoeksteam van Condor Archaeological Research bestond uit:

- E. Van de Velde Veldwerk en rapportage
- T. Deville Veldwerk en rapportage
- W. Van der Coelen Veldwerk
- S. Houbrechts Digitalisatie

4.4. Dankwoord

Dankzij de medewerking en het vertrouwen van verschillende partijen kon er tijdens dit project voortvarend worden gewerkt. In het bijzonder danken we dhr. J. Neven voor de voortvarende medewerking, Hervey (Hermans-Weytjens) voor het voorzien van de graafmachine, Geotec studiebureau voor het inmeten van de werkputten, ZOLAD+ en Ruimte en Erfgoed afdeling Limburg.

4.5. Veldonderzoek

Evenredig verspreid over het plangebied zijn drie proefsleuven aangelegd over de gehele lengte van het terrein met een breedte van 1 kraanbak (+/- 1,80 m breed). De sleuven zijn zo geplaatst dat de zone bedreigd door graafwerken optimaal onderzocht kan worden. Werkputten 1 en 3 zijn uitgezet meteen buiten de bouwblokken en werkput 2 loopt hier dwars doorheen. In totaal is circa 14% van het terrein onderworpen aan een archeologisch vooronderzoek.

De onderzoeksvlakken zijn aangelegd in de top van de C-horizont, op een diepte van circa 50 tot 100 cm beneden het maaiveld. In de Pastoor Wintersstraat is onder de bouwvoor en boven de onverstoorde C-horizont een geroerde laag aanwezig, die plaatselijk moeilijk te onderscheiden is van de natuurlijke C-horizont. Bovendien schommelt de overgang naar de natuurlijke C-horizont fel door het reliëf en de bodemversturende werkzaamheden in het verleden binnen het plangebied. Deze problematiek kwam reeds aan het licht bij het begin van de graafwerken. Het onderzoeksvlak is dan ook extra voorzichtig laagsgewijs en met verhoogde aandacht aangelegd. Toch kon niet voorkomen worden dat op enkele plaatsen het vlak te diep ligt, maar sporen en vondsten zijn hierbij niet over het hoofd gezien.

De onderzoeksvlakken zijn waar nodig manueel met de schop bijgeschaafd. Alle vlakken en aanwezige sporen zijn gefotografeerd en beschreven (kleur, textuur en insluitsels). Conform het BVS heeft een landmeter alle sporen opgemeten. De in het vlak zichtbare vondsten zijn per context ingezameld, geregistreerd en gedetermineerd. Met een metaaldetector is de aanwezigheid van metalen vondsten in de bodem nagegaan. In elke proefsleuf is één profielkolom van minstens 50 cm breed opgepoetst, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven. De bovenzijde is in alle profielen het maaiveld, de bodem het aangelegde onderzoeksvlak. De diepte van elk vlak ten opzichte van het maaiveld is weergegeven volgens de Tweede Algemene Waterpassing (TAW).

Na het openleggen van de werkputten is op vraag van de opdrachtgever en in overleg met ZOLAD+ op het uiterste zuidelijke punt van werkput 3, tevens een zone zonder archeologisch relevante sporen, een profielput gemaakt tot ongeveer 220 cm beneden

het maaiveld. Dit gebeurde niet om archeologische doeleinden, maar van deze gelegenheid is wel gebruik gemaakt om een diep putprofiel te kunnen documenteren.

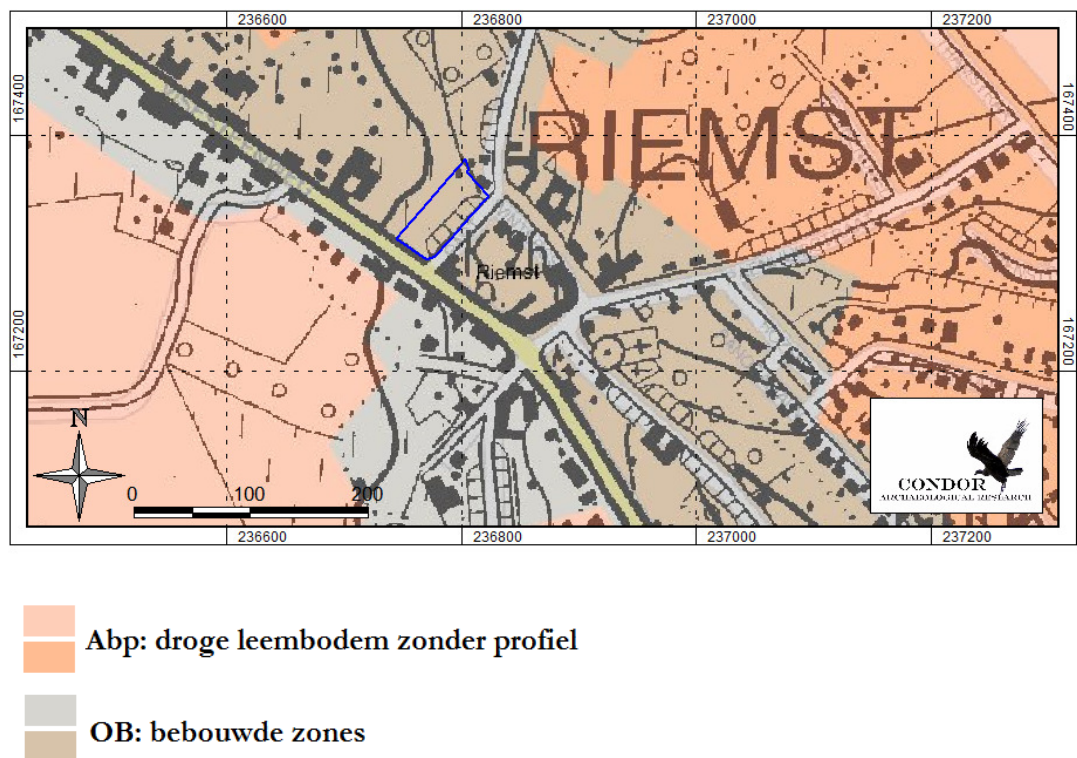
4.6. Uitwerking en rapportage

Na het veldonderzoek worden de onderzoeksgegevens uitgewerkt en geanalyseerd. Ter afronding van het archeologisch vooronderzoek is het voorliggend eindrapport samengesteld.

5. Resultaten Veldonderzoek

5.1. Bodemopbouw

Het plangebied bevindt zich in de leemstreek. Volgens de bodemkaart van België (afbeelding 4) is het plangebied en de onmiddellijke omgeving niet gekarteerd omwille van de ligging binnen de bebouwde kom van Riemst. Op basis van aangrenzende kaarteenheden wordt binnen het plangebied een droge leembodem zonder profiel verwacht.

Afbeelding 4: Bodemkaart met aanduiding van het plangebied (blauwe kader)

Bij het proefsleuvenonderzoek is inderdaad een droge leembodem zonder profiel vastgesteld met matig zandige leem. De profieltekeningen worden weergegeven in bijlage 3, de beschrijvingen hiervan worden bijgeleverd als bijlage 4. De kleur en textuurverschillen tussen de verschillende bodemlagen binnen het plangebied zijn minimaal en moeilijk leesbaar.

De bouwvoor of Ap-horizont (S007) heeft een dikte van ongeveer 40 à 50 cm en een donkerbruine kleur. Hieronder zit een geroerd pakket tot circa 45 à 80 cm diep die kan worden opgedeeld in één of meerdere lagen (S004-S006, S008). De kleur van de geroerde lagen varieert van bruin tot geelbruin met donkerbruine, grijze en bruingele vlekken. Zowel in de bouwvoor als in de geroerde lagen zijn fragmenten baksteen, mergel en steen aanwezig, alsook kolengruis. De aanwezigheid van kolengruis in het geroerde pakket op verschillende plaatsen in alle drie de werkputten wijst op een relatieve jonge datering van deze verstoring. De onderliggende natuurlijke C-horizont (S001) heeft een bruingele kleur en vertoont roestvlekken. In werkput 3, waar een dieper profiel kon worden gedocumenteerd (zie afbeelding 5), zijn op ongeveer 60 en 80 cm beneden het maaiveld overgangen in de C-horizont vastgesteld. Rond 60 cm beneden het oppervlak wordt de leem iets minder zandig en lichter van kleur (S002). Vanaf 80 cm diepte krijgt de grond terug een vollere gele kleur, terwijl de leem weinig zandig blijft (S003).

Afbeelding 5: Profiel 3-1 werkput 3. Zie ook bijlage 3.

5.2. Sporen en structuren

Tijdens het onderzoek zijn in totaal drie werkputten gegraven. Daarbij is het onderzoeksvlak aangelegd in de C-horizont. Dit is het hoogst leesbare niveau waarop sporen kunnen worden aangetroffen. In totaal zijn vierenzeventig sporen aangetroffen. Deze liggen op een gemiddelde diepte van 50 à 100 cm beneden het maaiveld. Verspreid over de drie werkputten zijn enkele van deze sporen (na overleg met ZOLAD+) gecoupeerd en dit om ze te waarderen. De locatie van de sporen wordt weergegeven in bijlage 2, de beschrijving van de textuur, en kleur wordt weergegeven in bijlage 4. De belangrijkste sporen en vondsten worden in dit hoofdstuk in detail bekeken.

(Paal)kuilen

Het merendeel van de sporen werd als kuilen gedetermineerd. Maar liefst 63 kuilen of kuillagen zijn vastgesteld tijdens het veldonderzoek. Dertien daarvan kunnen op basis van de aanwezige vondsten geplaatst worden in een periode van de late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd. Nog eens 25 kuilen hadden fragmenten van kolengruis in hun vulling zitten, waardoor de opvulling van de sporen in de 20^e eeuw geplaatst moet worden. Bij 25 kuilen is geen dateerbare informatie aangetroffen, maar gezien de aard van hun vulling en de locatie nabij de andere recente sporen zullen een groot deel van deze kuilen in dezelfde periode geplaatst mogen worden. Toch zijn er enkele sporen die meer aandacht vragen.

In het noorden van het plangebied trekken vooral kuilen S118, S122, S220 en de sporengroep rond S222 de aandacht. Kuil S118 blijkt na studie van het gerecupereerde aardewerk toch uit de periode late middeleeuwen tot en met heden te stammen. Het spoor is tegen de profielwand gecoupeerd om te zien hoe diep deze nog doorloopt beneden het onderzoeksvlak. Het spoor gaat slechts enkele centimeters diep en lijkt in de profielwand eerder de onderzijde van de verstoorde bodemlaag S008 te zijn.

Kuil S122 bestaat uit een houtskoolrijke vulling met hier en daar enkele fragmenten verbrande leem. In het onderzoeksvlak was vooral aan de randen veel houtskool zichtbaar in vergelijking met in het centrum. De idee van een brandrestengraf was onvermijdelijk. In coupe blijkt dit echter niet zo te zijn (afbeelding 6, bijlage3).

Afbeelding 6: Coupe spoor 122 met rechts spoor 127 (natuurlijk).

De kuil bevat veel houtskool en naar onder toe neemt de hoeveelheid verbrande leem toe. Sporen van verbrand bot zijn niet waargenomen en behalve twee fragmenten natuursteen zijn geen vondsten uit de kuil gerecupereerd. Er kon dan ook geen sluitende datering worden toegekend. Vlakbij deze kuil is een haardachtig spoor (S121) aangetroffen met daarin veel steenkoolgruis. In werkput 2 bevindt zich op ongeveer dezelfde hoogte ook een haardachtige structuur (S222, S223, S224, S229 en S230). Hierin zit geen kolengruis, maar wel veel houtskool. Een datering blijft ook hier onbekend, net zoals bij meerdere kuilen in de omgeving van de hierboven beschreven sporen. Deze zone komt dan ook in aanmerking voor eventueel verder onderzoek. Naast S118 zijn ook sporen S220 en de sporengroep rondom S222 afgedekt met plastic.

Greppels

In totaal zijn vier greppels aangetroffen binnen het plangebied: twee in werkput 1 (S104 en S117), één in werkput 2 (S216) en één in werkput 3 (S312). Opvallend is vooral spoor 216. Deze greppel of langwerpige kuil heeft een onregelmatige vorm en in de vulling zit veel afval: zowel stukken mergel, dierlijk bot (vermoedelijk

slachtafval), stenen, baksteenfragmenten, steenkoolfragmenten en aardewerk. Het aanwezige aardewerk en de steenkool wijst op een datering in de 20^e eeuw. Ook de greppels S104 en S312 bezitten steenkoolfragmenten in hun vulling. Alleen greppel S117 kan niet nader gedateerd worden.

Fundering gebouw

Afbeelding 7: Muurfunderingen S207 en S208 in laag S206.

Verschillende sporen (S206, S207, S208) in de zuidwestelijke helft van werkput 2 tonen aan dat op deze plaats in het verleden een klein gebouw heeft gestaan. Twee funderingen opgebouwd uit mergelblokken (S207 en S208), lopen dwars door de proefsleuf (afbeelding 7). Ook de westelijke funderingsmuur van het gebouw, die loodrecht op de twee funderingen uit werkput 2 staat, is aangetroffen. De aanleg van werkput 1 gebeurde meteen naast het gebouwtje, waardoor de westelijke funderingsmuur in het profiel aan het licht kwam (S125 en S126) (afbeelding 8, bijlage 3). De vondst van een fragmentje Westerwald-steengoed tussen de mergelblokken van spoor 208 zorgt voor een duidelijke datering van het gebouw tussen de 17^e eeuw tot en met de 20^e eeuw (zie 5.3 vondsten). In eerste instantie lijkt ook uitbraakspoor S301

bij de structuur te horen, maar wanneer de allesporenkaart in detail wordt bekeken, ligt S301 niet helemaal op dezelfde lijn. Kuil S111 daarentegen behoort eventueel wel tot de restanten van het gebouw. Het spoor loopt tegen de fundering (S125 en S126) op.²

Afbeelding 8: Muur en insteek in profiel. Sporen 125 en 126.

Natuurlijke sporen

In de onderzoeksvlakken zijn geen noemenswaardige natuurlijke sporen vastgesteld. Bij het couperen van spoor 122 is een mollengang (S127) opgetekend die door het spoor is gegaan. Hierbij heeft het dier houtskoolrijk materiaal uit het spoor verplaatst (afbeelding 6).

Archeologisch interessante clusters of structuren

Bij het proefsleuvenonderzoek aan de Pastoor Wintersstraat zijn 74 sporen aangetroffen. Deze kunnen worden opgedeeld in verschillende categorieën: (paal)kuilen, greppels, sporen gerelateerd aan de fundering van een gebouw en natuurlijke sporen. Twee zones binnen het plangebied zijn archeologisch interessant.

² Het profiel van S125 en S126 is op 23-08-2010 opgepoetst en gedocumenteerd. Op dat moment kon S111 niet meer worden waargenomen in het profiel.

Een eerste zone omvat de funderingen van een mergelhuisje dat op basis van vondstmateriaal te dateren is tussen de 17^e en de 20^e eeuw. De cluster omvat sporen S111, S125, S126, S206, S207 en S208. Deze sporen worden in beperkte mate bedreigd door de ontwikkeling van nieuwbouw, aangezien zij hoofdzakelijk tussen twee bouwblokken en een klein stuk binnen het meest zuidelijke bouwblok liggen (bijlage 1).

De sporen in en rondom de meest noordelijk te realiseren woning dienen beschouwd te worden als een tweede archeologisch interessante zone. Met name sporen 118, 122, 220 en de cluster rond spoor 222 doen de vraag rijzen of hier mogelijk sporen uit de Romeinse tijd of de vroege middeleeuwen zijn aangesneden. In coupe blijkt spoor 118 aardewerk te bevatten dat te dateren is vanaf de late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd. De informatie verzameld bij het couperen van spoor 122 kan dan weer niet voor een duidelijke plaatsing in de tijd zorgen. Spoor 220 kan op basis van het ingezamelde aardewerk gedateerd worden vanaf de late middeleeuwen tot in een meer recente periode, maar voor de haard/ovenstructuur rondom spoor 222 is geen dateerbare informatie voorhanden. De sporen S118, 220 en de structuur rondom S222 zijn afgedekt met plastic zodat ze bij een eventueel vervolgonderzoek herkend en nader onderzocht kunnen worden. De tweede helft van S122 bevindt zich nog intact tussen werkputten 1 en 2.

5.3. Vondsten

Op verschillende plaatsen binnen het plangebied zijn vondsten aangetroffen. De locatie van de vondsten wordt weergegeven in bijlage 2, de beschrijving ervan in bijlage 5. De vondsten kunnen worden opgedeeld in vier categorieën: aardewerk, bouw materiaal, bot en metaal.

Aardewerk

De grootste vondstengroep is die van het aardewerk. Verschillende soorten zijn vertegenwoordigd:

- Grijsbakkend aardewerk
- Handgevormd aardewerk
- Witbakkend aardewerk
- Roodbakkend aardewerk

- Steengoed.

Grijsbakkend aardewerk

De kleinste groep aardewerk bestaat uit 2 scherven grijsbakkend aardewerk (V003 en V004). Het gaat telkens om een rand, waarvan er een met de aanzet van een oor. Het grijsbakkend, gedraaid aardewerk wordt geplaatst in de late middeleeuwen.

Handgevormd aardewerk

Drie verschillende sporen leverden een fragment handgevormd aardewerk op. Het fragment uit V011 is echter te fragmentair om te bespreken. Bij het bekijken van het baksel van de andere twee fragmenten (V005 en V008) is duidelijk dat deze niet uit de prehistorie dateren, maar een meer nauwkeurige plaatsing in de tijd ontbreekt.

Witbakkend aardewerk

Het aangetroffen witbakkend aardewerk (11 fragmenten) is vaak erg fragmentair en/of verweerd van aard. Eén keer is een duidelijke gele loodglazuur aangetroffen (V014) en dit bij een bodemfragment. Op de overgang van de wand naar de bodem zijn bovendien twee vingerindrukken aanwezig. De andere fragmenten vertonen slechts met moeite sporen van glazuur. Het aangetroffen witbakkende aardewerk wordt gedateerd in de periode tussen de late middeleeuwen en de nieuwe tijd, meer bepaald tussen 1550 en 1900.

Roodbakkend aardewerk

Het roodbakkend aardewerk is met 9 fragmenten de tweede meest vertegenwoordigde aardewerkgroep. Drie stuks zijn voorzien van glazuur, vier niet en twee zijn te klein om een uitspraak hierover te doen. Het gaat telkens om een loodglazuur met een bruinrode kleur. Eén geglazuurde rand (V010) is met zekerheid toe te schrijven aan een teil. De geglazuurde exemplaren worden net zoals het witbakkend geglazuurd aardewerk geplaatst tussen de late middeleeuwen en de nieuwe tijd. Het niet geglazuurde roodbakkende aardewerk is moeilijker te dateren, want dit materiaal is reeds in de Romeinse periode in gebruik. Aangezien de niet geglazuurde scherven telkens in een zelfde context werden aangetroffen met materiaal dat pas vanaf de late middeleeuwen gemaakt werd, kan met enige voorzichtigheid een datering in de Romeinse periode worden uitgesloten.

Steengoed

In totaal zijn 7 fragmenten steengoed verzameld. Aan één wandscherf kan herkomst en datering makkelijk worden toegeschreven. Het gaat om Westerwald-steengoed (V006) met de typische blauwe versieringskleur, die te plaatsen is tussen de 17e en de 20e eeuw. Van de andere fragmenten kan de exacte herkomst en datering minder makkelijk bepaald worden. Algemeen komt het steengoed in gebruik in de late middeleeuwen en blijft het zich verder evolueren tot in de nieuwe tijd. Dit materiaal met het typische keiharde baksel wordt voornamelijk gebruikt als drinkgerei in de vorm van kannen, kruiken, schnellen en drinkschaaltjes.

Bouwmateriaal

Spoor 118 leverde een fragment van een dakpan op (V005). Op basis van het baksel is deze dakpan vermoedelijk te dateren vanaf de late middeleeuwen. Andere vondsten uit dit spoor bevestigen een dergelijke plaatsing in de tijd.

Bot

Bij het opschaven van spoor 216 zijn verschillende fragmenten bot aangetroffen (V008). Het gaat telkens om dierlijk botmateriaal. Enkele stukken waaronder een rib zijn ingezameld.

Metaal

De laatste materiaalcategorie bestaat uit metalen voorwerpen waarvan 1 fragment in brons (V001) en 2 fragmenten in ijzer (V002 en V005) zijn uitgevoerd. In spoor 104 is een bronzen plaatje aangetroffen dat ondertussen groen is uitgeslagen. Het stuk is heel fragmentarisch waardoor de functie momenteel niet te achterhalen is. Gezien de recente aard van het spoor heeft het voorwerp geen verdere studie gekregen. De twee ijzeren voorwerpen zijn spijkers.

6. Conclusie

6.1. Inleiding

Het plangebied aan de Pastoor Wintersstraat is gelegen ten noordwesten van het centrum van Riemst. Aangezien in de omgeving reeds een aantal archeologische vondsten zijn gedaan, voornamelijk uit de Romeinse periode, kunnen binnen het plangebied sporen en/of een vindplaats verwacht worden. Door middel van een proefsleuvenonderzoek is deze verwachting getoetst. Op basis van de resultaten kan Ruimte en Erfgoed afdeling Limburg een besluit nemen met betrekking tot een eventueel vervolgonderzoek.

Tijdens het veldonderzoek zijn binnen het plangebied verschillende archeologische indicatoren aangetroffen die voornamelijk te plaatsen zijn vanaf de late middeleeuwen tot en met het heden.

6.2. Beantwoording onderzoeksvragen

- *Zijn er al dan niet bekende archeologische waarden aanwezig en waar zijn deze gelokaliseerd?*

Binnen het plangebied zijn archeologische indicatoren aangetroffen. Maar liefst 74 sporen en 15 vondstcontexten zijn opgetekend. De sporen kunnen worden opgedeeld in verschillende categorieën: (paal)kuilen, greppels, sporen gerelateerd aan de fundering van een gebouw en natuurlijke sporen. Bij de vondstcontexten zijn vier categorieën gevonden: aardewerk, bouw materiaal, bot en metaal. Het merendeel van de vondsten is te dateren in de periode vanaf de late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd en het grootste deel van de sporen is eveneens afkomstig uit deze periode of uit een meer recent verleden. Veel sporen hebben dan ook een beperkte wetenschappelijke relevantie en een lage informatiewaarde.

Twee zones binnen het plangebied kunnen omschreven worden als archeologisch interessant. Een eerste zone rondom de fundering van het gebouw dat in het zuiden van werkput 2 heeft gestaan. De fundering in mergel is nog gedeeltelijk in situ bewaard. Zone twee situeert zich op de plaats waar de meest noordelijke nieuwbouw zal komen en bestaat uit een aantal kuilen waarvan de datering eventueel toch iets

ouder kan zijn. De antwoorden op de volgende onderzoeksvragen zullen zich op deze twee zones concentreren.

▪ ***Op welke diepte bevinden zich deze waarden?***

In zone 1 zitten de archeologische resten, gezien hun recente karakter, meteen onder de bouwvoor of nog gedeeltelijk in de onderste helft van de bouwvoor, op ongeveer 40 cm beneden het maaiveld. In zone 2 verschijnen de sporen net zoals in de rest van het plangebied, onder het verstoorde pakket op de overgang met de natuurlijke C-horizont, op ongeveer 45-80 cm beneden het maaiveld.

▪ ***Wat is de aard, omvang en datering van de resten?***

Zone 1 omvat funderingen, insteek- of uitbraaksporen en kuilen die behoren aan een gebouw (of de afbraakfase ervan) dat daar in een recent verleden, tussen de 17^e en 20^e eeuw, heeft gestaan. De datering is bekomen op basis van een fragment Westerwald-steengoed dat zich tussen de mergelblokken in de fundering bevond. Zone twee bestaat uit een cluster kuilen, waaronder twee haarden/eventuele ovenstructuren en een kuil met houtskool en verbrande leem. De datering van enkele van deze kuilen blijft onbekend en gezien de aard van de sporen zouden ze eventueel archeologisch interessant kunnen zijn.

▪ ***In hoeverre worden eventuele archeologische resten bedreigd door de voorgenomen bodemingreep?***

Archeologische resten in zone 1, het gebouw en bijhorende sporen, worden in de onderste helft van en onder de bouwvoor verwacht. De andere archeologische sporen komen tevoorschijn onder de geroerde laag op ongeveer 45-80 cm beneden het maaiveld. Het archeologische bodemarchief in dit plangebied wordt dan ook bedreigd door de realisatie van de nieuwbouw en de daarbij gepaard gaande bodemverstorende activiteiten.

7. Aanbevelingen

Het onderzoek aan de Pastoor Wintersstraat te Riemst heeft verschillende sporen en vondsten opgeleverd. Het merendeel van deze elementen kan in een recent verleden geplaatst worden. Het meest duidelijke voorbeeld zijn de restanten van een gebouw met fundering in mergel in het zuiden van het plangebied. Deze worden tussen de 17^e en 20^e eeuw gedateerd. De wetenschappelijke informatiewaarde van deze structuur is echter klein waardoor voor deze zone geen vervolgonderzoek geadviseerd wordt. Een ander zone binnen het plangebied komt wel in aanmerking voor een vervolg. In en rondom het meest noordelijk te realiseren woonblok (bijlage 6) liggen enkele kuilen, eventueel haarden/ovenstructuren, met een onduidelijke datering. Wij adviseren dan ook om de graafwerkzaamheden voor de nieuwbouw op deze locatie archeologisch te laten begeleiden om eventueel bijkomende informatie te kunnen vergaren.

Bovenstaand advies is slechts een selectieadvies en dient louter ter advisering van het bevoegd gezag: Ruimte en Erfgoed afdeling Limburg. Het definitieve besluit met betrekking tot de vrijgave van het terrein, zal op basis van het uitgebrachte advies genomen worden door het bevoegd gezag. Daarom wordt geadviseerd om inzake het besluit contact op te nemen met Ruimte en Erfgoed, afdeling Limburg.

8. Bibliografie

Bronnen

BARTELS M. 1999. *Steden in Scherven. Vondsten uit beerputten in Deventer, Dordrecht, Nijmegen en Tiel (1250-1900)*. Amersfoort.

DE GROOTE K 2008. *Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle middeleeuwen (10de-16de eeuw)*. Relicta Monografieën I. Brussel.

Websites (geraadpleegd augustus 2010)

<http://www.riemst.be>

<http://www.ngi.be>

<http://www.agiv.be/gis/diensten/geo-vlaanderen/>

(geraadpleegd voor bodemkundige kaart)

<http://gis.limburg.be>

(geraadpleegd voor atlas van de buurtwegen)

9. Afkortingen en begrippen

9.1 Begrippen

A-horizont:	Humeuze toplaag van de bodem
E-horizont:	Uitlogingslaag waaruit bepaalde elementen zijn weggespoeld
B-horizont:	Aanrijdingslaag waar uitgespoelde elementen worden afgezet
C-horizont:	Weinig of niet door bodemprocessen aangetast sediment

9.2. Afkortingen

<i>Hoofdnaam</i>	<i>Toevoeging</i>	<i>Gradiënt</i>
Z	Zand	s Silt
L	Leem	h Humeus
K	Klei	z Zand
G	Grind	
		4 Sterk
		5 Zeer sterk

Archeologische indicatoren

<i>Archeologische indicatoren</i>	<i>Gradiënt</i>
Aw	Aardewerk
Vl	Verbrande leem
Ba	Baksteen
Nst	Natuursteen
Hk	Houtskool
Kei	Kei
Kg/Sk	Kolengruis/Steenkool
Pu	Puin
St	Stenen
Mt	Metaal
Ht	Hout
Bt	Beton
Me	Mergel
	1 Uiterst weinig
	2 Weinig
	3 Matig
	4 Veel
	5 Zeer veel
	6 Spikkel(s)
	7 Zeer weinig tot fragmentair

Andere afkortingen

<i>Andere afkortingen</i>	<i>Kleur</i>
Pl	Plantenresten
Ro	Roestvlekken
Mn	Mangaan
Mfe	IJzer
	Gr Grijs
	Br Bruin
	Be Beige
	Or Oranje
	Ge Geel
	Gro Groen
	Dr Donker
	Li Licht
	Vl Vlek(ken)

10. CD-ROM

Bijgevoegd bevindt zich een CD-rom met de volgende gegevens:

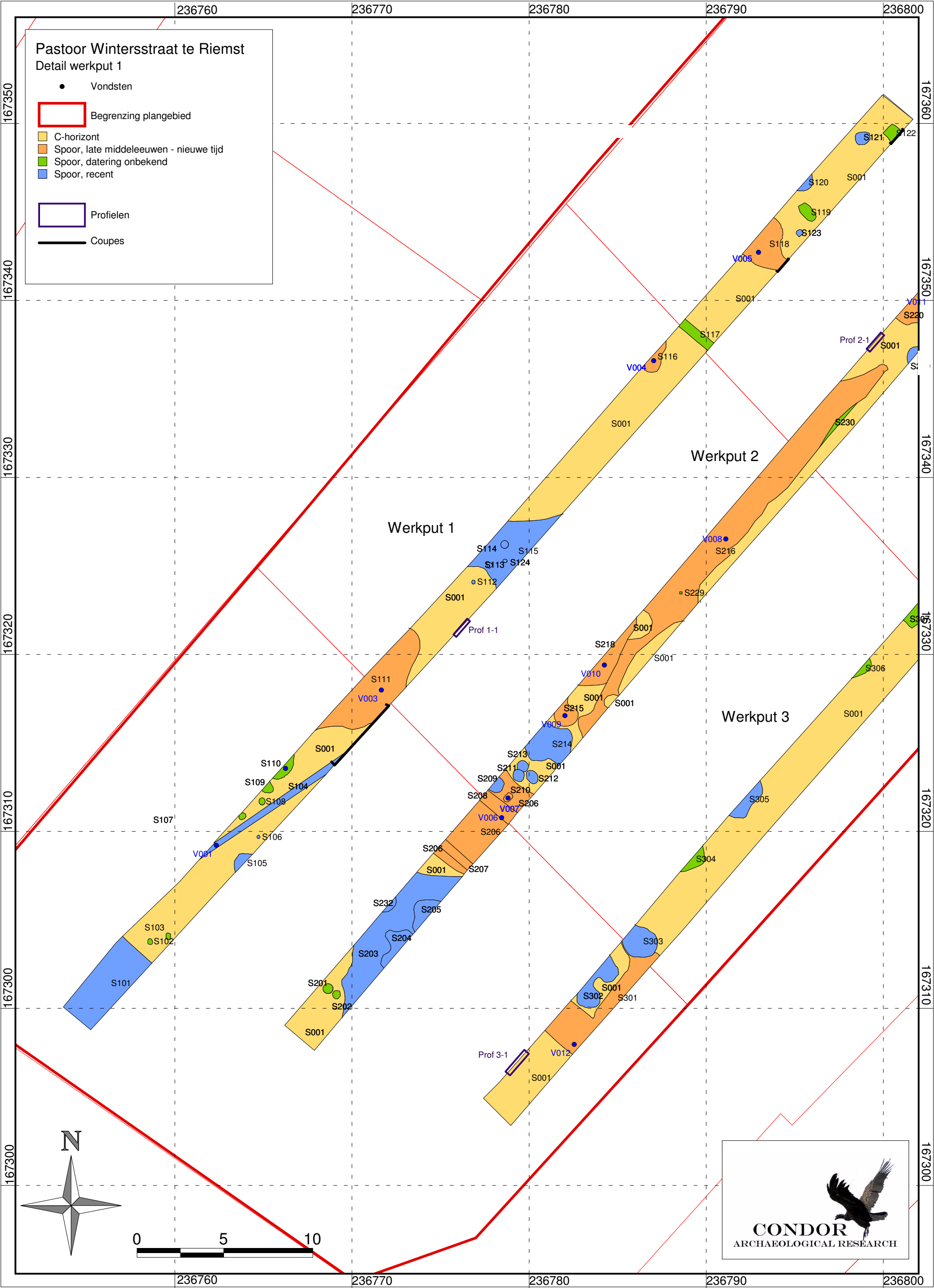
- Foto's geordend per werkput
- De digitale versie van dit rapport
- De digitale versie van alle bijlagen
- Fotolijst, sporenlijst, velddagboek, hoogtematen.

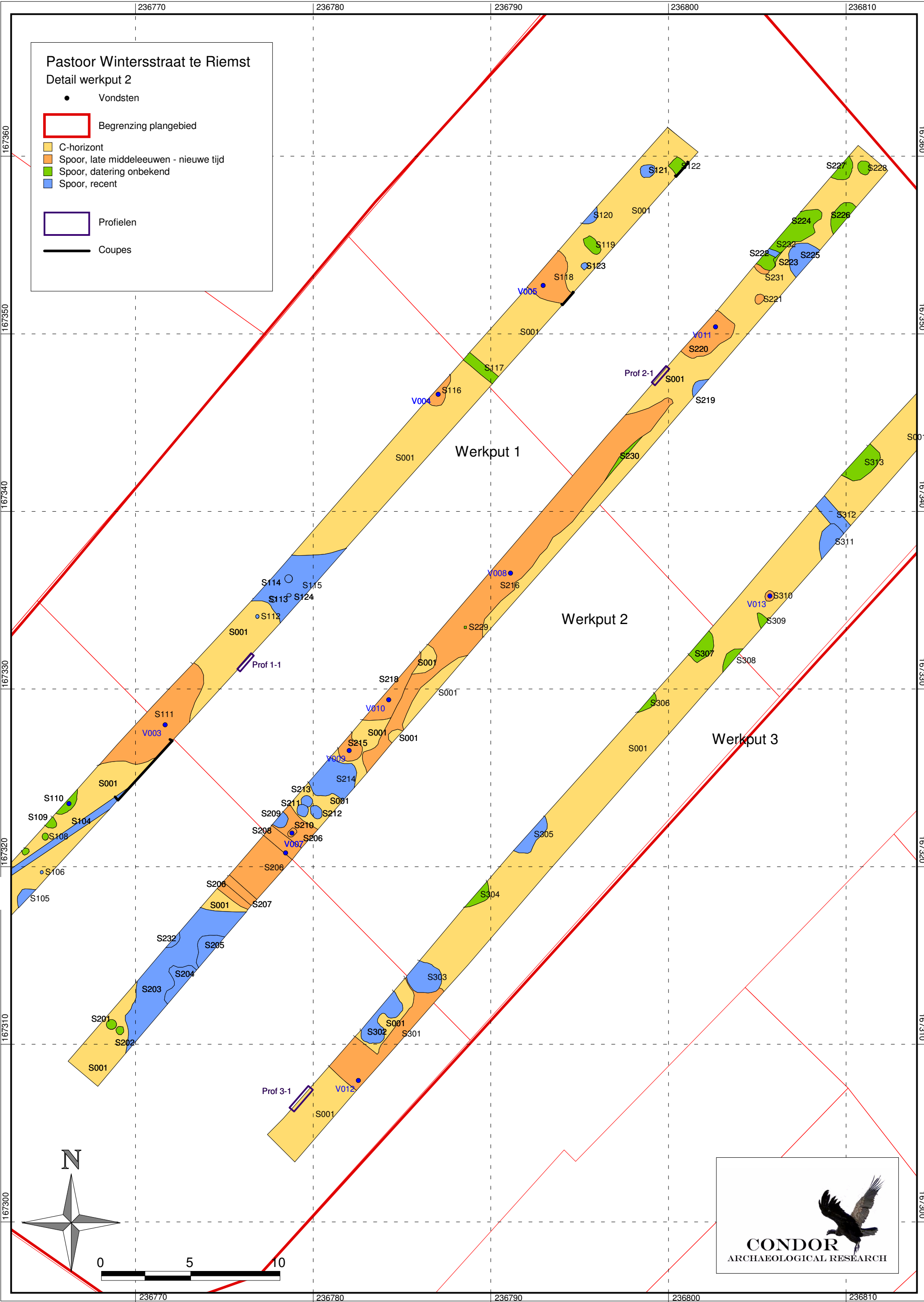
BIJLAGEN

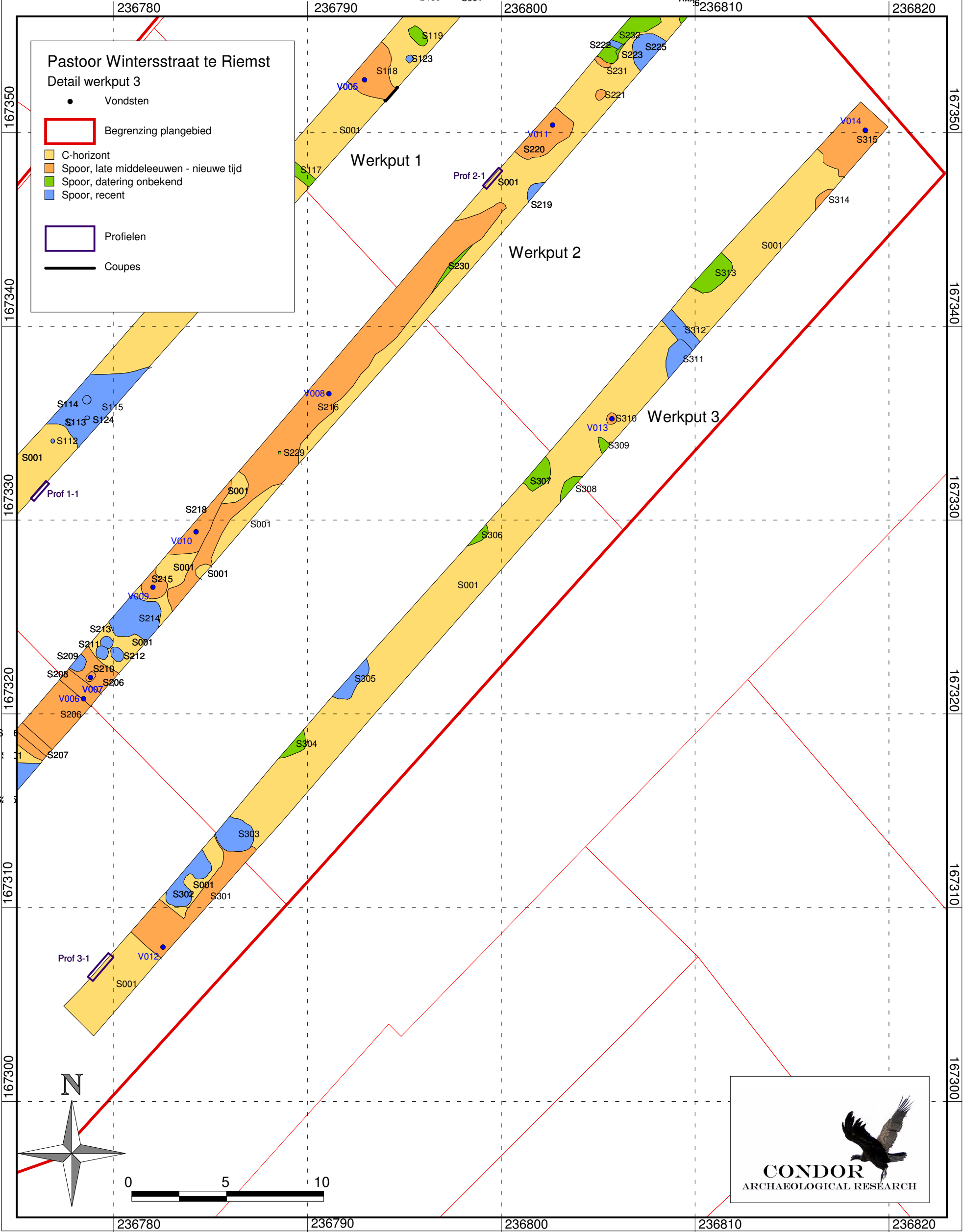
Bijlage 1

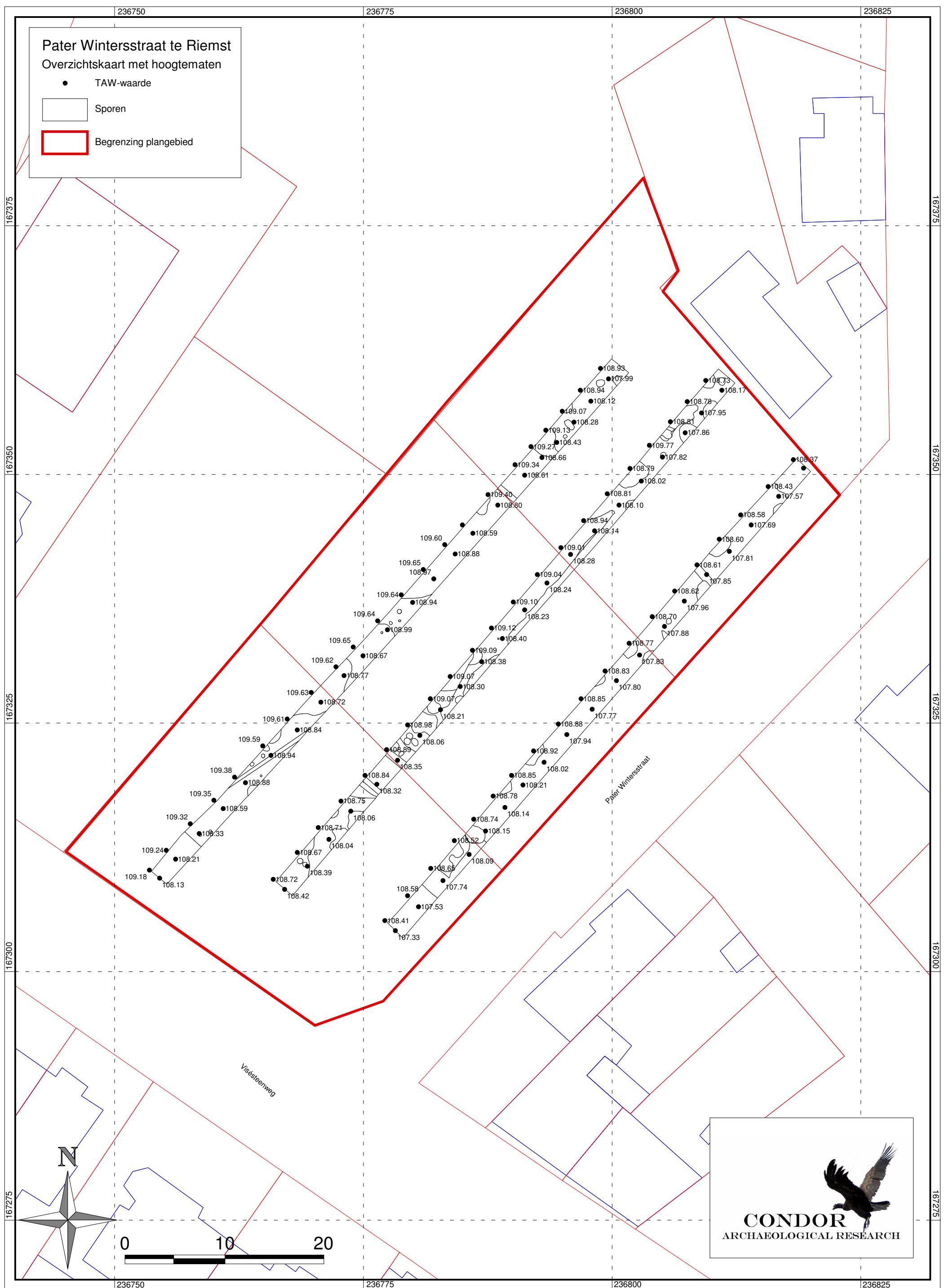

Bijlage 2

Bijlage 3

Pastoor Wintersstraat te Riemst

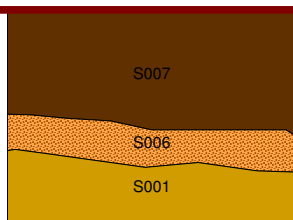
Profielen

— Hoogtemaat

- C1-horizont
- C2-horizont
- C3-horizont
- Geroerde laag
- Geroerde laag
- Geroerde laag
- Ap-horizont

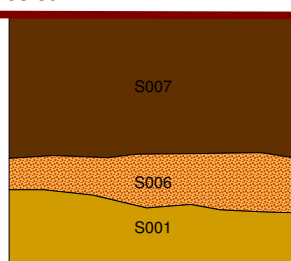
Werkput 1
Profiel 1-1

TAW 109.65

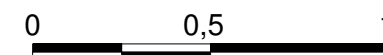
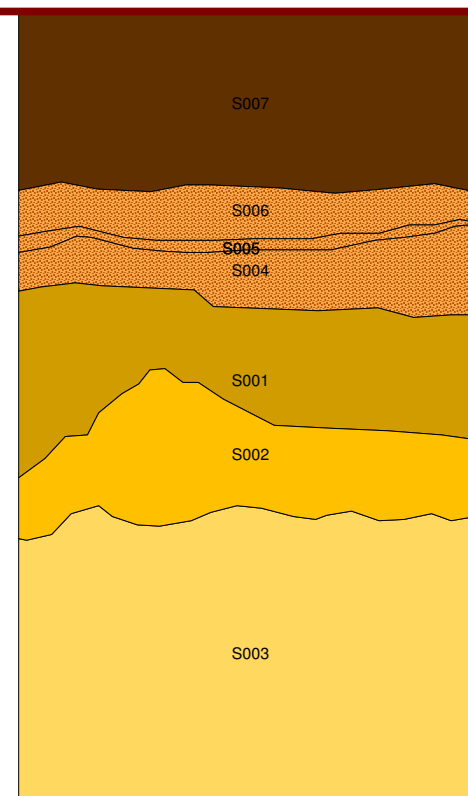
Werkput 2
Profiel 2-1

TAW 108.89

Werkput 3
Profiel 3-1

TAW 108.42

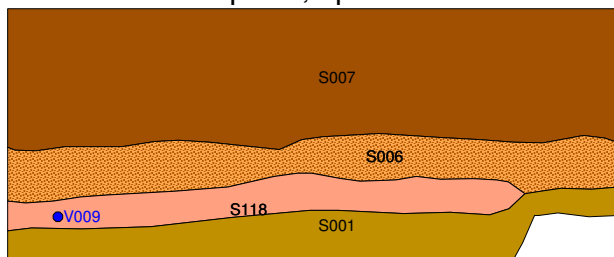

Pastoor Wintersstraat te Riemst

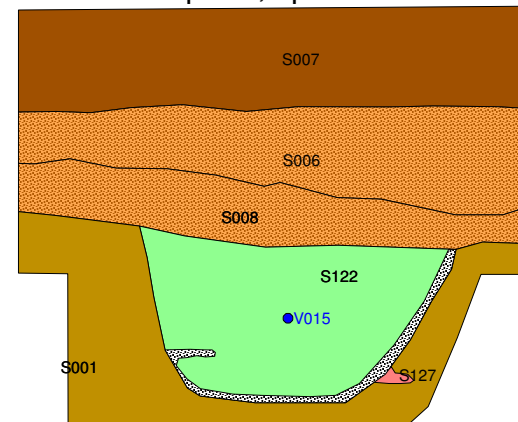
Coupes

● Vondsten	■ Mergelblokken	■ Geroerde laag
■ Ap-horizont	■ Spoor, natuurlijk	■ Houtskool
■ C1-horizont	■ Spoor, late middeleeuwen	■ Spoor, datering onbekend

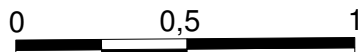
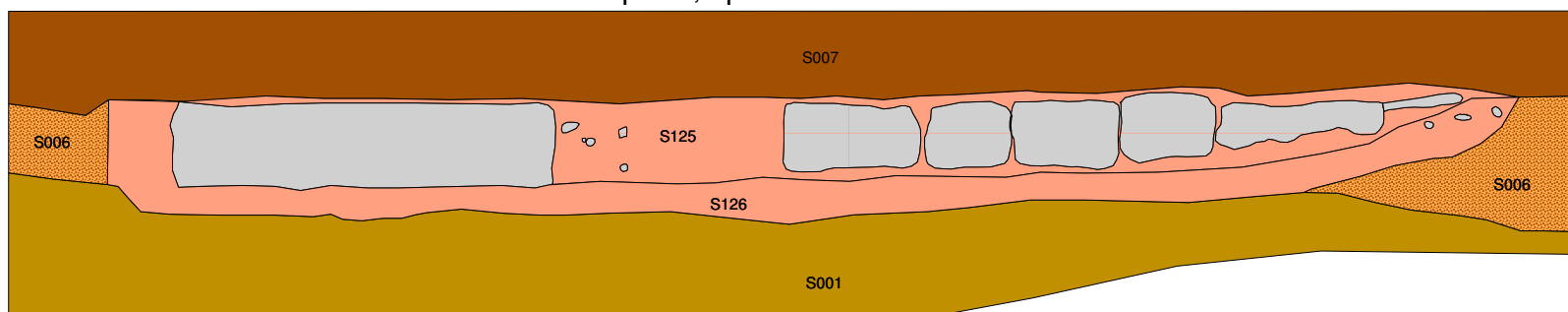
Werkput 1, spoor 118

Werkput 1, spoor 122

Werkput 1, spoor 125 en 126

Bijlage 4

Sporenlijst

Provincie: **Limburg** Gemeente: **Riemst** Plaats, Toponiem: **Pastoor Wintersstraat**
 Projectnr: **10-025** Code: **RIE10PA**

Werkput	Vlak	Spoornr	Beschrijving	Textuur	Kleur	Vorm	Begrenzing	Vulling	Opmerkingen	Samenhang
1	1	101	laag	Lz2	BrGr Vl	onregelmatig	scherp	St7, Ba7, Sk6		
1	1	102	(paal)kuil	Lz2	GeBr	rond	vaag			
1	1	103	(paal)kuil	Lz2	BrGr Vl	rond	vaag			
1	1	104	greppel	Lz2	GeBr + Gr Vl	lineair	vaag	Mt7, Sk 6, Ba6, Me7	V001	
1	1	105	kuil	Lz2	ZwGeBr Vl	onregelmatig	scherp	Sk3		
1	1	106	kuil	Lz2	Br	rond	scherp	Sk3, Me7		
1	1	107	kuil	Lz2	Br + Gr Vl	rond	scherp			
1	1	108	kuil	Lz2	GeGr Vl	ovaal	vaag			
1	1	109	kuil	Lz2	GeGr Vl	onregelmatig	vaag			
1	1	110	kuil	Lz2	GeGr Vl	onregelmatig	scherp	Hk6, Ba6, Aw7, Fe7	V002	
1	1	111	kuil/laag	Lz2	GeGr + Br Vl	onregelmatig	scherp	Ba7, St7, Me7, Hk6, Aw7	V003	
1	1	112	paalkuil	Lz2	BrGr	rond	scherp			S112, S113, S114, S115 en S124
1	1	113	paalkuil	Lz2	BrGr	rond	scherp			S112, S113, S114, S115 en S124
1	1	114	paalkuil	Lz2	BrGr	rond	scherp			S112, S113, S114, S115 en S124
1	1	115	laag/greppel	Lz2	BrGr + Ge Vl	onregelmatig	scherp	St7, Me7, Ba6,Sk7		S112, S113, S114, S115 en S124

1	1	116	kuil	Lz2	LiGr Br Vl	onregelmatig	scherp	Aw7, Vl7, Ba6, Hk7	V004
1	1	117	greppel	Lz2	LiGr + Br Vl	lineair	vaag		
1	1	118	kuil/greppel	Lz2	LiGr + Gr Vl	onregelmatig	scherp	Aw7, Dp7, Ba6, Kei6, Vl6	V005
1	1	119	kuil	Lz2	BrGe + Gr Vl	rechthoekig	vaag	Ba6, Hk6	
1	1	120	kuil	Lz2	Gr + BrGe Vl	onregelmatig	scherp	Ba6, Me6, Sk6	
1	1	121	kuil	Lz2	Gr + Zw & BrGe Vl	rond	scherp	Sk7, Ba7	
1	1	122	kuil	Lz2	Gr + Zw Vl	onregelmatig	scherp	Hk67, Vl6	
1	1	123	kuil	Lz2	GrBrGe	rechthoekig	scherp	Sk7, Ba6	
1	1	124	paalkuil	Lz2	BrGr	rond	scherp		S112, S113, S114, S115 en S124
1	profiel	125	muur	mergel	GeWi	rechthoekig	scherp		S125, S126, S206, S207 en S208
1	profiel	126	insteek	Lz2	Br + DoBr Vl	onregelmatig	vaag	Me7, Ba6	S125, S126, S206, S207 en S208
1	1	127	mollengang	Lz2	Zw	onregelmatig	scherp	Hk7	natuurlijk
2	1	201	kuil	Lz2	Br	rond	scherp		
2	1	202	kuil	Lz2	Br	rond	scherp		
2	1	203	kuil	Lz2	GeBr + Gr Vl	onregelmatig	scherp	Ba7, Me7, Sk7, St7	
2	1	204	kuil	Lz2	OrGe + Gr Vl	onregelmatig	scherp	Sk7, St7, Me6	
2	1	205	kuil	Lz2	Or Vl	onregelmatig	vaag	Me6, Sk6	
2	1	206	laag	Lz2	Br Vl	onregelmatig	scherp	Sk7, Me7, St7, Ba7	S125, S126, S206, S207 en S208
2	1	207	fundering	mergel	Wi + Br Vl	lineair	scherp	Ba6, Sk6	S125, S126, S206, S207 en S208

2	1	208	fundering	mergel	Wi + Br VI	lineair	scherp	Aw7, Ba6, Sk 6	V006	S125, S126, S206, S207 en S208
2	1	209	kuil	Lz2	BrGr VI	onregelmatig	vaag	Ba6, Sk6, Me6		
2	1	210	kuil	Lz2	BrGr VI	ovaal	vaag	Ba6, Aw7, Sk6, Me6	V007	
2	1	211	kuil	Lz2	BrGe + Gr VI	onregelmatig	scherp	Me6, Ba6, Sk6		
2	1	212	kuil	Lz2	BrGeGr VI	ovaal	scherp	Ba6, Sk6, Me6		
2	1	213	kuil	Lz2	BrGeGr VI	onregelmatig	scherp	Ba6, Sk6, me6		
2	1	214	kuil	Lz2	GrBr + Ge VI	onregelmatig	scherp	Me7, Ba7, St7, Kg6		
2	1	215	kuil	Lz2	Br + Gr VI	onregelmatig	scherp	Ba6, Sk6, Me6, Aw7	V009	
2	1	216	greppel	Lz2	Br + GrGe VI	onregelmatig	vaag	Me7, Ba7, Kei7, Aw7, St7	V008	
2	1	217	kuil	Lz2	Ge VI	onregelmatig	vaag	Ba6, Sk6		
2	1	218	kuil	Lz2	Gr + Br VI	onregelmatig	scherp	Ba6, Kei7, Aw7	V010	
2	1	219	kuil	Lz2	BrGe + Gr VI	onregelmatig	vaag			
2	1	220	kuil	Lz2	Gr + BrGe VI	onregelmatig	scherp	Aw7, Ba7, St7, Hk6	V011	
2	1	221	kuil	Lz2	Gr + BrGe VI	ovaal	scherp	Hk6, Vl6		
2	1	222	kuillaag	Lz2	Zw + BrGe VI	onregelmatig	scherp	Hk3, Vl6		S222, S223, S224, S229 en S230
2	1	223	kuillaag	Lz2	Ro + BrGe VI	onregelmatig	scherp	Ba3, Hk6		S222, S223, S224, S229 en S230
2	1	224	kuillaag	Lz2	GeBr + ZwRo VI	onregelmatig	vaag	Ba6, Hk6		S222, S223, S224, S229 en S230
2	1	225	kuil	Lz2	BrGr + DoGr VI	onregelmatig	scherp	Nst7, Kg6		
2	1	226	kuil	Lz2	Gr	onregelmatig	scherp	Ba6, Hk6		

2	1	227	kuil	Lz2	Gr + BrGe VI	onregelmatig	scherp	Ba6	
2	1	228	kuil	Lz2	Gr	rond	scherp	Ba6, Hk6	
2	1	229	kuillaag	Lz2	GeBr + ZwRo VI	onregelmatig	scherp	Hk6, Ba6	S222, S223, S224, S229 en S230
2	1	230	kuillaag	Lz2	ZwDoGr + BrGe & Ro VI	onregelmatig	scherp	Hk6, Ba6	S222, S223, S224, S229 en S230
2	1	231	kuillaag	Lz2	GeWi + Br VI	onregelmatig	scherp	Me2	
2	1	232	kuil	Lz2	Br + Wi VI	onregelmatig	scherp	Me7, St7, Ba6	
3	1	301	uitbraakspoor	Lz2	Gr + BrGe VI	onregelmatig	scherp	Me7, St7, Kg7, Aw7, Ba6	V012
3	1	302	kuil	Lz2	Gr + BrGe VI	onregelmatig	scherp	Kg6, Me6	
3	1	303	kuil	Lz2	Gr + BrGe VI	onregelmatig	scherp	Me7, Kg6	
3	1	304	kuil	Lz2	Gr + BrGe VI	onregelmatig	vaag	Ba6	
3	1	305	kuil	Lz2	BrGr + Zw & BrGe VI	onregelmatig	scherp	Ba7, Tg7, Hk7, Bt7	
3	1	306	kuil	Lz2	Gr + BrGe VI	onregelmatig	scherp	Ba6	
3	1	307	kuil	Lz2	BrLiGr + Ge VI	onregelmatig	scherp	VI6, Hk6	
3	1	308	kuil	Lz2	BrGr	onregelmatig	scherp	Ba6, Hk6	
3	1	309	kuil	Lz2	Gr + BrGe VI	onregelmatig	scherp		
3	1	310	kuil	Lz2	Gr + BrGe VI	rond	scherp	Aw7, Ba6, Kg6	V013
3	1	311	kuil	Lz2	Gr + BrGe VI	onregelmatig	scherp	Ba6, Hk6, Kg6, Me6	
3	1	312	greppel	Lz2	Br + BrGe VI	lineair	scherp	Kg6	
3	1	313	kuil	Lz2	LiGr + BrGr VI	onregelmatig	scherp	Ba6	

3	1	314	kuil	Lz2	Gr + BrGe VI	onregelmatig	scherp	Ba6	
3	1	315	kuil	Lz2	Gr + BrGe VI	onregelmatig	scherp	Aw7, St7, Me7, Ba7	V014
	profiel	001	C-horizont	Lz2	BrGe			Roe 1	
	profiel	002	C-horizont	Lz2	LiGrGe				
	profiel	003	C-horizont	Lz2	Ge				
	profiel	004	geroerde laag	Lz2	GeBr VI			Ba6, Kg6, Me6	
	profiel	005	geroerde laag	Lz2	GeBr + BrGe VI			Ba6, Kg6, Me6	
	profiel	006	geroerde laag	Lz2	GeBr + DoBr VI			Ba6, Kg6, Me6, St6	
	profiel	007	Ap-horizont	Lz2	DoBr			Ba7, Me7, St7, Kg6	
	profiel	008	geroerde laag	Lz2	Br + DoBr & Gr VI			Ba6, Kg6, Me6	

Bijlage 5

Vondstenlijst

				Provincie:	Limburg	Gemeente:	Riemst	Plaats, Toponiem: Pastoor Wintersstraat		
				Projectnr:	10-025	Code:	RIE10PA			
Nr.	WP	Vlak	Spoornr.	Verzamelwijze	Datum	Materiaal	Aantal	Beschrijving	Vorm	Datering
001	1	1	104	aanleg vlak	18/08/10	metaal	1	brons	onbekend	onbekend
002	1	1	110	aanleg vlak	18/08/10	aardewerk	1	wand - roodbakkend - te fragmentarisch	onbekend	onbekend
						metaal	1	ijzer	spijker	onbekend
003	1	1	111	aanleg vlak	18/08/10	aardewerk	1	rand - grijsbakkend - gedraaid	pot	late middeleeuwen
004	1	1	116	aanleg vlak	18/08/10	aardewerk	1	rand en aanzet oor - grijsbakkend - gedraaid	pot	late middeleeuwen
							1	oor - roodbakkend - geglazuurd	onbekend	late middeleeuwen - nieuwe tijd
							1	bodem - roodbakkend - gedraaid - geglazuurd - vingerindruk op overgang wand naar bodem	onbekend	late middeleeuwen - nieuwe tijd
							1	wand - roodbakkend	kookpot	Romeins? - late middeleeuwen
							4	wand - witbakkend - gedraaid - 3 individuen	onbekend	Romeins? - nieuwe tijd
005	1	1	118	aanleg vlak	18/08/10	metaal	1	ijzer	spijker	onbekend
						aardewerk	4	wand - witbakkend - gedraaid - sporen glazuur - 3 individuen	onbekend	late middeleeuwen - nieuwe tijd
							1	wand - handgevormd	onbekend	onbekend
							1	dakpan	onbekend	middeleeuwen - nieuwe tijd
006	2	1	208	aanleg vlak	18/08/10	aardewerk	1	wand - steengoed - Westerwald	onbekend	17e - 20e eeuw
007	2	1	210	aanleg vlak	18/08/10	aardewerk	1	wand - witbakkend - gedraaid - sporen glazuur - sterk verweerd	onbekend	late middeleeuwen - nieuwe tijd
008	2	1	216	aanleg vlak	18/08/10	bot	3	dierlijk	rib	onbekend
						aardewerk	1	bodem - steengoed	kan/kruik	late middeleeuwen - nieuwe tijd
							3	wand - steengoed	kan/kruik?	late middeleeuwen - nieuwe tijd
							1	wand - handgevormd	onbekend	onbekend
							1	wand - roodbakkend - gedraaid	onbekend	Romeins? - nieuwe tijd
							2	rand en wand - roodbakkend - gedraaid	kookpot	Romeins? - late middeleeuwen
009	2	1	215	aanleg vlak	18/08/10	aardewerk	1	rand - steengoed	kan/kruik	late middeleeuwen - nieuwe tijd
010	2	1	218	aanleg vlak	18/08/10	aardewerk	1	rand - roodbakkend - gedraaid - geglazuurd	teil	late middeleeuwen - nieuwe tijd
011	2	1	220	aanleg vlak	18/08/10	aardewerk	5	wand - witbakkend - gedraaid - kruikwaar?	kruik?	Romeins? - nieuwe tijd
							1	wand - handgevormd - te fragmentarisch	onbekend	onbekend
012	3	1	301	aanleg vlak	18/08/10	aardewerk	1	bodem (plat) - steengoed	onbekend	late middeleeuwen - nieuwe tijd
013	3	1	310	aanleg vlak	18/08/10	aardewerk	1	wand - roodbakkend - gedraaid - te klein	onbekend	onbekend

014	3	1	315	aanleg vlak	18/08/10	aardewerk	1	bodem - witbakkend met geel loodglazuur - 2 vingerindrukken op overgang wand naar bodem	onbekend	late middeleeuwen - nieuwe tijd
015	1	1	122	aanleg vlak	18/08/10	steen	1	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

Bijlage 6

